

Корнійчук Михайло,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки,
Житомирський державний університет імені Івана Франка

СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ УНІВЕРСИТЕТІВ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

Курс на інтеграцію України до Європейського союзу передбачає створення освітнього середовища, відповідного європейським стандартам. Насамперед реформування потребує вища освіта, адже саме тут формуються фахівці, які працюватимуть у галузі освіти й виховання молодого покоління за європейськими нормами, правилами та стандартами. Для розуміння змісту та характеру вищої освіти європейських країн необхідно знати й розуміти особливості розвитку та становлення їхньої системи освіти. Найбільший науковий інтерес як зразок європейської освіти становить система освіти близької нам територіально та ментально країни-сусіда – Республіки Польща. У сфері вищої освіти Україна та Польща давно ведуть тісну співпрацю у вигляді спільних проєктів, а також академічної мобільності здобувачів та науково-педагогічних працівників.

Проблему розвитку стратегії вищої освіти Польщі розглядали багато науковців [1; 3]. Так, тематику розвитку університетської освіти та науки вивчав В. Майборода, розвитку вищої освіти недержавної форми власності – М. Гавран, розвитку професійної технічної освіти – Є. Громов, А. Каплун. Тематика реалізації стандартів вищої освіти глибоко проаналізована у працях С. Сисоевої, організації підпільної освіти – у О. Давиденко. Зокрема, дослідження проводились щодо найбільших та найвідоміших університетів Польщі [3; 4].

Розвиток вищої освіти безперечно пов'язаний із розвитком суспільства загалом, становленням внутрішньої політики та зовнішньополітичних зв'язків, а також економічним розвитком країни. Так, протягом XI–XII ст. освіта Польщі не мала сприятливих умов для розвитку та поширення, що пояснюється низкою геополітичних та економічних чинників (тип взаємин у суспільстві, різноманітні кризові становища, несприятлива зовнішньополітична ситуація тощо). Лише у XIII ст. засновані перші школи, які з часом розвивались та реформувались, зокрема запроваджені рівні освіти.

Знаменною подією в історії Польщі стало підписання Королівського диплому про відкриття Краківського університету 12 травня 1364 р. Створений у класичному стилі університет став одним із перших центрів вищої освіти у Центральній Європі з багатонаціональними складом як здобувачів, так і науково-педагогічного складу. Впродовж наступних років відбувалося реформування закладів вищої освіти, а також заснування міст та відкриття у них нових ЗВО. Розвиток вищої освіти Польщі у різні періоди часу характеризувався спадами та піднесеннями, залежно від *релігійних, політичних та економічних* передумов [1].

Упродовж історичного розвитку Польщі освіта перебувала під сферами впливу різних релігійних та політичних структур [4]. Значного впливу вища освіта Польщі зазнала за часів німецької окупації, зокрема, було сформовано окупаційні органи влади, які орієнтували освітнє середовище на свій лад. Певної ідентичності було досягнуто у міжвоєнний період, у тому числі, завдяки підпільним формуванням, які діяли та зробили значний внесок у збереження польської освіти.

У 1944–1945 рр. Польща підпорядковувалась комуністичній партії. Польська Народна Республіка, як і інші держави Варшавського договору, почала підпорядковуватись єдиному стандарту, опираючись на рішення, які приймалися в СРСР. Попри існування такого своєрідного освітнього середовища та суворості керівного режиму, Польща у деяких інституціях зберегла власні позиції, зокрема, таким закладом є Католицький костел.

До 1989 р. у Польщі спостерігалось централізоване державне управління, усі рішення щодо різних сфер життя приймалися у Варшаві. Це стосується й системи освіти та управління нею. Міністр освіти приймав рішення по роботі майже усіх галузей школи, пізніше навчання було повністю монополізовано державними навчальними закладами. Недержавний сектор освіти становив єдиний у соцтаборі навчальний заклад вищого рівня – Люблінський католицький університет, який діяв і фінансувався з державного бюджету [1; 2].

Докорінних змін система вищої освіти Польщі зазнала після приєднання до Болонського процесу у 1999 році. Болонський процес передбачав формування єдиного освітнього простору шляхом приведення систем організації навчання, змісту освіти, а також системи оцінювання до єдиних вимог. У рамках Болонського процесу відбулося і продовжує відбуватися реформування як змісту освіти, системи оцінювання, так і структури вищої

освіти Польщі. Однією із ключових реформ структури вищої освіти Польщі стала робота над стандартизацією навчання за трансферною системою європейських кредитів (ECTS), що передбачає підвищення мобільності навчання у часі та просторі. Так, здобувачі отримали можливість здобувати вищу освіту послідовно та систематично у різних навчальних закладах одного рівня, у тому числі за кордоном. У рамках мобільності Польща активно співпрацює з Україною, надаючи можливість українським здобувачам навчатися у польських закладах освіти й навпаки [2].

На час вступу Республіки Польща до складу Європейського Союзу освіта уже була певною мірою інтегрована в європейське освітнє середовище, адже інтеграційні процеси у Польщі розпочалися задовго до цього. Однак з адаптацією державних органів влади та прийняттям європейських державних документів певною мірою продовжується й адаптація системи освіти.

Вища освіта Польщі пройшла непростий шлях становлення і розвитку, зберігши свою унікальність та органічно увійшовши у Європейський простір. Приклад такої перебудови та успішного реформування може бути використано для впровадження європейських норм та стандартів у системах освіти країн пострадянського простору, які перебувають на етапі інтеграції у Європейське середовище загалом та освітню сферу зокрема.

Список джерел та використаної літератури:

1. Гришук Ю. В. Становлення та розвиток освіти в Польщі початку XI - кінця XVI століття [Електронний ресурс] / Юлія Володимирівна Гришук. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://surl.li/drmhj>.
2. Dobbins M. Exploring higher education governance in Poland and Romania: Re-convergence after divergence? // European Educational Research Journal. 2017.
3. Андрощук, І. М. Стратегії розвитку університетів Республіки Польща в контексті управління професійним розвитком викладачів кафедр менеджменту // Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи, 1 (20). 2018. С. 93–100.
4. Padlowska A. The strategy of the development of the higher education in Poland on the Warsaw University of Technology example : [Електронний ресурс] / A. Padlowska. 2014 : Режим доступу до ресурсу : <http://surl.li/drmvj>